

Kuusankosken kirkko 30.8.2015

14. sunnuntai helluntaista (lähimmäisen sunnuntai)

Mark. 12: 41 - 44

”Kaikkia voi melko vaivattomasti sanoa lähimmäisiksi jos he pysyttelevät etäällä, mutta lähimmäinen, jota ei kohdata, on pelkkä kuvitelma”, sanoo Sören Kierkegaard ja jatkaa: ”Jo sana lähimmäinen osoittaa, että kysymys on lähellä olevasta. Hän on tuo ihminen tuossa. Hän on ihminen, jonka kohtaat matkallasi, jokainen tällainen ihminen. Etäällä oleva lähimmäinen on vain varjo, joka häivähtää ajatuksissamme. Samoin käy sille lähimmäiselle, joka juuri äsken kulki ohitseni, häntä emme huomaa.” Kysymys ei ole minusta ja sinusta, vaan minusta ja heistä. Kaukainen lähimmäinen voi itse asiassa olla helpompi kuin lähellä oleva, kun häneen ei ole minä sinä suhdetta, vaan minä se suhde. Kun hän ei asu naapurissa, hänellä ole kasvoja.

Maailma on muuttunut sitten suuren tanskalaisen filosofin päivistä. Ihmiset, jotka maantieteellisesti katsoen ovat hyvin kaukana, ovat uudella tavalla tulleet lähelle ja läsnä meidän elämässämme. Se mitä tapahtuu jossain etäällä, on hetkessä olohuoneissamme tai työpöydillämme. Se mitä tapahtuu Euroopan rajoilla tai Lähi - Idässä, koskettaa meitä kuin ne olisivat tapahtuneet täällä meidän kulmillamme. Vain reilut puoli vuosisataa sitten, nämä murheelliset uutiset olisivat tavoittaneet meidät tapahtumahetkestä katsottuna paljon myöhemmin pienenä eksoottisena sivujuonteena valtakunnallisten lehtien palstoilla. Etäällä oleva lähimmäinen on tullut lähelle meitä monessa muussakin mielessä internetin ja sosiaalisen median välityksellä erilailla kuin aikaisemmin. Häntä ei voi enää sivuuttaa pelkästään varjona tai kuvitelmana. Istutaan samassa veneessä.

Silti Sören Kierkegaardin havainto on ajankohtainen myös tänään. Vaikka maailma on kutistunut ja globalisoitunut lähimmäisyys ei ole välttämättä lisääntynyt odotetulla tavalla.

Puhutaan voimakkaasti sorrettujen, vainottujen, nälkäisten ja sodan jalkoihin jäävien puolesta osoitellen syyllisiä sormella ja edellytämme nopeita toimia asioiden korjaamiseksi vaikkapa YK:lta, EU:lta, paikallisilta viranomaisilta, johtajilta sekä kansalaisilta. Pahimmassa tapauksessa emme anna rahaa edes keräyksiin, kun ei tiedä meneekö avustukset perille. Tällä ja monella muulla verukkeella puhdistamme omaatuntoamme ja kaunistelemme kovasydämisyyttämme. He ovat kuitenkin kaukana. He eivät ole naapureitamme. Meidän ei todellisuudessa tarvitse kantaa heidän ristejään. Näin he pysyvät jonkinlaisina varjoina ja abstraktioina kuten tuo äsken lainattu tanskalainen ajattelija aiemmin totesi. Silloin ei myöskään synny minä ja sinä suhdetta, koska lähimmäinen on lopulta aina todellinen ihminen, lihaa ja verta niin kuin mekin. Hän on olemassa ja odottaa meitä. Runoilija Risto Rasa on kiteyttänyt tämän ristiriidan osuvasti aforismissaan: ”Älä puhu minulle rakkaudesta rakasta.” Tätähän me kaikki lopulta haluamme.

Tässä yhteydessä on nyt todettava, ettei saarnatuolista pitäisi hirveästi lainailla filosofien ja kirjailijoiden ajatuksia, kun meillä on tuo Jeesus omasta takaa, joka on nimenomaan lähimmäisyydestä välittänyt jotain sellaista jonka jälkeen maailma, kristityt mukaan lukien, ei ole voinut enää ummistaa silmiään epäoikeudenmukaisuudelta ja ihmisarvonloukkauksilta ainakaan hyvällä omallatunnolla.

Lähimmäinen ei voi koskaan olla väline muiden päämäärien saavuttamiseksi. On hyvä kysyä, puhutaanko ja tempaistaanko kärsivien, sairaiden ja köyhien puolesta todella heidän itsensä tähden vai vain siksi, että

kysymys on esimerkiksi poliittisesta tai taloudellisesta vaikuttamisesta tai sitten syyllisyyden lievittämisestä hausalla ja keveällä tavalla. Myös uskonnollisessa mielessä on oltava tarkkana, ettei kukaan joudu välineeksi muka korkeampien päämäärien saavuttamiseksi tai minkäänlaisen painostuksen alaiseksi.

Jeesuksen opettama rakkauden kaksoiskäsky, kultainen sääntö ja vaikkapa vertaukset laupiaasta samarialaisesta tai lesken rovosta ovat selkeitä kannanottoja arkisen ja käytännöllisen rakkauden suuntaan. Toisin oli osin juutalaisuudessa, kun oltiin monessa mielessä ajautettu tuohon aikaan liturgiseen ja vertauskuvalliseen lähimmäisen kohtaamiseen. Uhreilla ja almuilla voitiin vapautua henkilökohtaisesta vastuusta vanhuksista ja köyhistä. Eihän kirkon historiakaan ole tässä mielessä mitenkään nuhteeton aneineen ja sielunmessuineen.

Jumalan rakkaus todellistuu aina lähimmäisen rakkautena. Lyhyesti sanottuna rakkaus ei ole väline muiden päämäärien saavuttamiseksi, vaan lähimmäistä on rakastettava hänen itsensä tähden. Tämä on Jumalan tahto. Näin Jeesus opettaa. MUTTA

Jeesus ei puhu vain lähimmäisen, vaan myös vihollisen rakastamisesta. Hän murtaa kaikki rakkauden esteet lopullisesti ja jyrkästi. Aivan samoin kuin aurinkoa ja sadetta riittää kaikille niin on rakkaudenkin laita. Se ei ole mikään katoava luonnonvara. Myös kirkon ja seurakunnan on oltava avoin kaikille, kuten aurinkokin paistaa ja sade kostuttaa ihmiseen katsomatta. Silloin ei uhrata totuutta tai oppia, pikemminkin oman edun ja kunnian uhraamisesta voi olla kysymys.

On tehtävä selväksi, että ne piirit, jotka kieltävät jonkin ihmisryhmän, syyllistyvät ainakin yhtä suuressa määrin ”harhaoppisuuteen” kuin ne jotka ei hyväksy tätä tai tuota uskonkappaletta. Rakkauden näkökulmasta katsottuna oppiriidat tuntuvat aina tosi tyhjänpäiväisiltä ja tekopyhiltä. Se on vähän kuin kisailtaisiin saappaanheiton maailmanmestaruudesta juuri ennen tuomiopäivää.

Varmaa on myös se, että täydellisyyttä ei saavuta kukaan tässä ajassa. Ellei Jumala anna anteeksi itsekkyyttämme, laiskuuttamme ja kovuuttamme, peli on jo hävitty. Onneksi meillä on armollinen Jumala.